

การประยุกต์ใช้พุทธปรัชญาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างพลังชุมชนให้เข้มแข็งในอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

The Application to the Buddhist Philosophy and the Philosophy of Sufficiency Economy to Construct Sustainability of Communities in Nathawee District of Songkhla Province

พระครูพิพัฒนกิจตติสุนทร (สมศักดิ์ หนูดุก)*

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้วัตถุประสงค์ของการวิจัย
1) เพื่อศึกษาภูมิสังคมของชุมชนของอำเภอนาทวี
2) เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธปรัชญาและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะเครื่องมือวิจัยในการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง 3) เพื่อนำหลักพุทธปรัชญาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งในพื้นที่อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา และ
4) เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม วิธีการวิจัย ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ การพรรณนาความ และการถกประเด็นจากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความ

ผลการวิจัยพบว่าการใช้หลักพุทธปรัชญาในฐานะเป็นเครื่องมือของปรัชญาหลังนวยุคโดยผ่านการตีความหรือการอรรถปริวรรตเรื่องหลักพละ 5 ประการ คือ หลักปัญญพละ หลักวิริยพละ หลักอนวัชชพละ และหลักสังคหพละ มาปรับใช้ในฐานะเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจและสร้างศาสนสัมพันธ์ในชุมชนเป็นการเตรียมตัวเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง และ

ความเป็นปึกแผ่นได้ทั้งในระดับปัจเจกและประชาคมในเขตอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา แต่ยังไม่เพียงพอจึงเสริมด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 กลายเป็นองค์ประกอบที่ลงตัวในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนพุทธปรัชญาเป็นปรัชญาธรรมล้วน ๆ ในขณะที่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพุทธปรัชญาประยุกต์ แต่เป็นปรัชญาที่มาจากฐานเดียวกันคือคำสอนของพระพุทธองค์ องค์ความรู้ใหม่ อาศัยความรู้ประวัติศาสตร์แต่ไม่ยึดติดตระหนักรู้ข้อเท็จจริงปัจจุบัน ลดความหวาดระแวงรัฐจัดความอยู่ดีมีสุข เสริมด้วยนาถกรรมธรรม 10 ประการพุทธจริยศาสตร์และพุทธญาณวิทยาเน้นหลักโยนิโสมนสิการและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: พุทธปรัชญา; ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง; พลังชุมชนให้เข้มแข็ง

* หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the socio-background of the communities in Nathawee of Songkhla province 2) to analysis the Buddhist philosophy and Philosophy of Sufficiency Economy as the instrument of research for construct sustainability of communities 3) to apply the Buddhist philosophy and Philosophy of Sufficiency Economy in order to create sustainability community in area of Nathawee of Songkhla province 4) to crate the new body of knowledge and form of co-existence in plural society. The researcher uses the qualitative method and descriptive method and discursive method through the analysis and interpretation.

The result of this research was found that usage of the Buddhist Philosophy as the instrument of Postmodernism through the interpretation and explanation, that is say: the principle of four powers/phala, the principle of the wisdom, the principle of the power of effort, the power of virtue/purity, and the principle of assistance/giving, in order to understand and create the religious relation in the Nathawee community. And get ready to construct sustainability community and get rid of the obstacles in both individual and the community level. Both Buddhist philosophy and Philosophy of Sufficiency Economy become suitable factors for enhancement sustainability community. The Buddhist philosophy is pure philosophy while the Sufficiency Economy is an applied Buddhist philosophy but they originated from the same root; that is to say,

the Buddha's teaching. New body of knowledge: Issue on non-reliability depends upon history but without attachment, realization the facts in the present time, adding the confidence to Thai state, getting rid of injustice. Issue on absence of spiritual refuge should be enhanced with ten virtues which make for protection. Wrong value depends upon the Buddhist ethics and Philosophy of Sufficiency Economy but using the Buddhist epistemology in the case of absence of discrimination.

Keywords: Buddhist Philosophy; Philosophy of Sufficiency Economy; Construct Sustainability of Communities

บทนำ

ในปัจจุบัน โลกมีความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาไปอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ ทำให้สังคมมนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีในการดำเนินชีวิต มนุษย์เรียนรู้การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นสังคมมาตั้งแต่อดีต แต่เนื่องจากในยุคปัจจุบันเป็นโลกของการแข่งขันทั้งด้านผลประโยชน์ แนวคิด ค่านิยม อุดมการณ์ ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นผลให้เกิดความขัดแย้งขึ้นทุกระดับและยังเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ในทุกสังคม ไม่ว่าสังคมนั้นจะเป็นสังคมขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ตาม รูปแบบของความขัดแย้งมีอยู่ในหลายลักษณะด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างปัจเจกบุคคลในสังคม ความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับชุมชน หรือความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชนก็ตาม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการแก้ปัญหความแตกต่าง และความขัดแย้งได้เป็นอย่างดี ปัญหาความขัดแย้งไม่น้อยเกิดจากปัญหาของความไม่รู้ซึ่งจะต้องมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับรู้และมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะโดยวิธีการใดก็ตาม

จึงได้มีความคิดและรูปแบบที่ยืดหยุ่นทางสันติวิธี ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการและความจำเป็นของสังคมนั้นๆ การยุติความขัดแย้งด้วยสันติวิธีจึงเป็นแนวทางที่ได้รับความสนใจจากทุกฝ่าย ผลักดันให้มีผลในทางปฏิบัติอย่างเร่งด่วนความขัดแย้งนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงกายภาพและจิตภาพ หรือเชิงมหัพภาคหรือจุลภาค พระพุทธศาสนายอมรับว่ามนุษย์ปุถุชน มีความขัดแย้งและความแปลกแยกในตัวเองอันเกิดจากแรงผลักดันของความโลภ ความโกรธ และความหลง อย่างไรก็ตาม ผลของความแปลกแยกหรือความขัดแย้งภายในลักษณะดังกล่าว ทำให้เกิดแง่มุมที่สำคัญหลายประการ 1) ความขัดแย้งเป็นที่มาของการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ในเชิงปัจเจก 2) ความขัดแย้งเป็นที่มาของการเมืองการปกครอง ไม่ว่าจะเป็นระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยก็ตาม 3) ความขัดแย้งยังเป็นที่มาของการบัญญัติพระวินัย การบัญญัติพระวินัยหรือการตรากฎหมายที่สอดคล้องกันประการหนึ่งก็คือมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น 4) ความขัดแย้งเป็นที่มาของการจัดระเบียบสังคม แนวคิดที่ว่าด้วยความไร้ระเบียบ หรือภาวะยุ่งเหยิง นั้น เป็นแนวคิดที่ชี้ให้เห็นว่าสังคมหรือโลกมนุษย์เต็มไปด้วยความขัดแย้ง ความรุนแรงและความไร้ศีลธรรมของมวลมนุษย์อันนำไปสู่สงครามกลางเมือง สงครามระหว่างรัฐต่อรัฐ หรือสงครามประเทศต่อประเทศ (พระมหาพรหมมหาโส, 2547: 139) ผู้นำชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญและมีบทบาทต่อการบริหารชุมชน เนื่องจากผู้นำเป็นผู้ที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในชุมชนอย่างมาก ทั้งในด้านการสร้างพฤติกรรมและการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลที่สามารถบรรเทาหรือระงับข้อขัดแย้งในชุมชนได้ดี มนุษย์อยู่กันเป็นสังคม ย่อมหนีไม่พ้นความขัดแย้งเริ่มจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตนเอง ลังเลไม่สามารถตัดสินใจได้ และเมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปก็เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคลสองคน เมื่อสังคมขยายตัวใหญ่ขึ้นก็จะเกิดความขัดแย้งในรูปแบบต่าง ๆ

ความขัดแย้งเป็นสถานการณ์ที่คนหรือกลุ่มคนมีความคิดเห็นไม่ตรงกันเนื่องมาจากการมีพื้นฐานความต้องการ ความเชื่อ ค่านิยม เป้าหมายหรือวิธีการทำงานที่แตกต่างกัน ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและพบได้บ่อย (แหล่งที่มา : http://krupranee.blogspot.com/2007/05/3_28.html; สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2557) บทบาทของสังคมเปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ความก้าวหน้า การสื่อสารโทรคมนาคมทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ตื่นตัวในอันที่จะปรับตัวเพื่อรองรับสิ่งใหม่ ๆ สังคมได้มีการติดต่อสื่อสารถึงกันสะดวกและรวดเร็วขึ้น มีการกระจายการบริหารไปสู่ท้องถิ่น มีการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด ช่องว่างของสังคมลดน้อยลง สังคมเมืองและชนบทจะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยแต่ละชุมชนจะมีความเข้มแข็งมากขึ้น การต่อสู้เพื่อการดำรงชีวิตได้ช่วยให้มนุษย์มีมวลประสบการณ์แล้วนำมาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตสืบเนื่องกันมาเป็นลำดับจนถึงปัจจุบัน แต่เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการตามธรรมชาติมากกว่าสัตว์โลกประเภทอื่น ประกอบกับมีมันสมองที่ชาญฉลาด จึงทำให้มนุษย์รู้จักพัฒนาการดำรงชีวิตให้ดีขึ้นกว่าเดิม รู้จักการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อกัน และเข้ามาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน ในยุคแรกเริ่มจากการรวมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และขยายเป็นกลุ่มสังคมขนาดใหญ่ขึ้นเป็นลำดับ ธรรมชาติของมนุษย์มีความต้องการที่จะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม มีความสัมพันธ์ต่อกันพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน นอกจากนั้นมนุษย์ยังสามารถเรียนรู้และสร้างสรรค์ระเบียบสังคมขึ้นมาแล้วดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์ที่ เรียกว่า วัฒนธรรม (दनय ไซโยธา, 2543: 41)

ผู้วิจัยมองว่า หากวัฒนธรรมเปรียบเสมือนต้นไม้ที่ต้องมีราก รากของวัฒนธรรมต้องแข็งแรงพอที่จะโอบอุ้มสังคมไว้ คนในสังคมต้องดูแลรักษา วัฒนธรรมของตนให้ดี การพัฒนาด้านต่าง ๆ เช่น

เศรษฐกิจ การศึกษา การสื่อสาร แบบตัดรากลทางวัฒนธรรม เมื่อไม่มีรากจึงเกิดความสั่นคลอนและพังทลายลงได้ง่าย วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิต ถือเป็นทุนทางสังคม และศักยภาพที่สำคัญยิ่งของชุมชนท้องถิ่นและสังคมไทย ที่ได้แสดงออกในรูปแบบและวิธีการต่างๆ ทั้งในรูปแบบของขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญา เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำมาหากิน ความเชื่อ แหล่งวัฒนธรรม ศิลปวัตถุ โบราณสถาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นศักยภาพและทุนทางวัฒนธรรม ปัจจุบัน วัฒนธรรมมีบทบาทมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวด้วยการแข่งขันในตลาดโลกที่ซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลให้ทุกประเทศต่างพยายามหาสิ่งที่แตกต่างและโดดเด่น วัฒนธรรมจึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทุกฝ่ายนำมาใช้เพื่อสร้างความแตกต่างในการแข่งขัน ประเทศไทยมีทรัพยากรวัฒนธรรมที่สามารถเพิ่มศักยภาพและสร้างมูลค่าให้กับประเทศในเวทีตลาดโลกอย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีการสืบค้น รวบรวมศึกษาในรายละเอียดเพื่อนำมาบริหารจัดการให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม, 2556: 85)

สังคมไทยมีหลักปฏิบัติและวิถีชีวิตอยู่บนหลักของพระพุทธศาสนา ซึ่งได้ยึดถือและปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน หลักธรรมคำสอนและความเชื่อตลอดจนแนวปฏิบัติตนตามหลักพระพุทธศาสนาได้ซึมซาบอยู่กับวิถีชีวิตของคนไทยทุกคน จึงกล่าวได้ว่าสังคมไทยทุกระดับได้รับเอาความเชื่อทางพระพุทธศาสนามาเป็นแบบอย่างแห่งการดำเนินชีวิตจนก่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมขึ้นมา นอกจากนี้ ประเทศไทยเป็นประเทศที่เปิดกว้างสำหรับทุกศาสนา เน้นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สิ่งใดที่เป็นความเชื่อร่วมกัน ศาสนานั้นก็มิใช่ฐานะเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้นด้วย เช่น วัฒนธรรมฮินดู วัฒนธรรมพุทธ วัฒนธรรมคริสต์ วัฒนธรรมอิสลาม กลุ่มชนที่มีมาแต่เดิมจะค้นพบว่า ศาสนาทุกศาสนาล้วนช่วยยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น องค์ประกอบของรากวัฒนธรรม

ศาสนาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเคารพและให้เกียรติในความเชื่อที่แตกต่างกัน ตลอดจนต้องร่วมกันสร้างความเสมอภาคในเรื่องสิทธิและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ไม่เช่นนั้นย่อมเกิดความขัดแย้งได้ (ดนัย ไชยโยธา, 2543: 56)

ศาสนาต่างๆ ในโลกได้กลายเป็นสถาบันไปแล้วอย่างสมบูรณ์แบบ ไม่ว่าสถาบันใด ๆ ก็ตามย่อมมีอัตลักษณ์เฉพาะหรือลักษณะอันสามารถสังเกตเห็นได้ว่าแตกต่างกันซึ่งมีอัตลักษณ์เฉพาะเป็นของตนเอง ชาวพุทธ ชาวฮินดู ชาวคริสต์ และชาวมุสลิมนั้นก็มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันออกไป เช่น เมื่อชาวไทยพุทธเดินทางไปต่างประเทศพบกับชาวอเมริกันที่นับถือพระพุทธรูปศาสนาก็จะมีบางอย่างที่ทำให้เรารู้สึกคุ้นเคยมากกว่าผู้อื่นที่ไม่ได้เป็นชาวพุทธเหมือนกัน กรณีเช่นนี้ก็สามารถเกิดขึ้นกับผู้ที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ได้เช่นเดียวกัน เช่น ชาวไทยมุสลิมเห็นภาพชาวชาวมุสลิมในประเทศตะวันออกกลางประสบภัยพิบัติย่อมรู้สึกเป็นห่วงมากกว่าชาวไทยที่นับถือศาสนาอื่น ทั้งนี้เพราะความเป็นมุสลิมด้วยกันนั่นเอง (สมภาร พรหมทา, 2549: 78)

จากสภาพการข้างต้น จะเห็นได้ว่า ที่ผ่านมามาประเทศไทยประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย ด้วยเหตุนี้คณะสงฆ์โดย เจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช มีดำริที่จะเสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน กอปรกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ชี้แจงแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการให้ทุกภาคส่วนในประเทศร่วมมือกันดำเนินการสร้างความปรองดองสมานฉันท์และทำให้ประชาชนมีความรักความสามัคคีกันโดยเริ่มจากครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ซึ่งจะนำพาประเทศก้าวไปข้างหน้าอย่างปลอดภัย เหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในด้าน

ต่าง ๆ คือ ด้านชีวิต ด้านอาชีพ ด้านทรัพย์สิน ด้านจิตใจ และการประกอบศาสนกิจ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมชุมชน ต่างศาสนา วัฒนธรรม ที่อยู่ร่วมกันมาเป็นเวลาหลายร้อยปี มีความหวาดระแวง ไม่ไว้วางใจ นำไปสู่ฐานของความคิดขัดแย้งกัน ชาวพุทธถูกดึงเข้าไปร่วมอยู่กับรัฐบาลในฐานะเป็นคนไทยพุทธ ชาวมุสลิมถูกดึงเข้าไปร่วมอยู่กับผู้ก่อความไม่สงบ โดยทั้งสองฝ่ายต่างไม่รู้ว่าใครเป็นใครในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นผู้ถูกกระทำ ทำให้ชุมชนได้หยิบยกประเด็นวัฒนธรรมอิสลามขึ้นมาสร้างอัตลักษณ์ในการดำเนินชีวิตตามวิถีทางถูกต้องตามหลักศาสนา (ประสิทธิ์ รัตนมณี และคณะ, 2550: 45) เหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ของประเทศ ในอดีตแม้จะมีความขัดแย้งระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม หรือใช้ความรุนแรงต่อกัน ก็ได้ขัดข้องแะกับผู้บริสุทธ์ที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น ครู ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นพระภิกษุสงฆ์ด้วยแล้ว ไม่เพียงแต่ทำร้ายชีวิตพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ยังทำลายความรู้สึก ความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ ส่วนหนึ่งเกิดจากการปลุกระดมของกลุ่มคนที่ต้องการสร้างความแตกแยก หรือต้องการแบ่งแยกดินแดน การตีความคำสอนทางศาสนาแบบผิดไปจากเดิม และนำไปใช้เป็นช่องทางในการทำลายความสัมพันธ์อันดีของศาสนาทั้งสอง จากที่เคยคบหาไว้ใจกันและยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม กลายมาเป็นความไม่ไว้วางใจ และความหวาดระแวง อันเป็นภัยร้ายแรงต่อสันติภาพและความมั่นคงทั้งในระดับพื้นที่ และในระดับประเทศอีกด้วย (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2557 , จาก <http://thairath.co.th/online.php?>.)

สาเหตุหลักของความอ่อนแอของชุมชนในอำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์แล้วสรุปเป็น 4 ข้อสำคัญ ดังนี้ 1) ความไม่ไว้วางใจกัน ความไม่ไว้วางใจกันเป็นสาเหตุหนึ่งของความอ่อนแอในชุมชนหรือสังคม การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการร่วมกันกระทำกิจกรรมต่าง ๆ

เพื่อส่วนรวม ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ นั่นคือความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพราะเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความสามัคคีของหมู่คณะ หากชุมชนใดหรือกลุ่มใดขาดซึ่งความสามัคคีแล้ว ชุมชนหรือกลุ่มคนนั้น ๆ จะเกิดความอ่อนแอ ไม่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้ 2) การขาดที่พึ่งทางใจที่ถูกต้อง การขาดที่พึ่งทางใจที่ถูกต้อง คือการหลงเชื่อในสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือเรื่องหนึ่งเรื่องใดในทางที่ผิด นั้นเป็นสาเหตุมาจากปัญญาอ่อนแอ เกิดความกลัว ความระแวง หรือความไม่มั่นใจในการดำเนินชีวิต เมื่อคนเราเกิดสภาวะการเช่นนี้ ก็พยายามหาสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งสิ่ง ๆ นั้นอาจเป็นความเชื่อที่คิดว่าถูกแล้ว ดีแล้ว แม้ว่าสิ่งนั้นจะหาเหตุผลรองรับไม่ได้ก็ตาม เช่น ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ เรื่องทรงเจ้าเข้าผี การบนบาน การดูดวง เป็นต้น เหล่านี้ เป็นผลมาจากความอ่อนแอของปัญญาทั้งสิ้น 3) การสร้างค่านิยมที่ผิด ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงล้าหน้าไปหลายด้าน มีการรับเอาวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามามากเกินไป จนลืมนึกไปว่าวัฒนธรรมของตนเองเป็นอย่างไร สังคมไทยในอดีตส่วนใหญ่ยึดมั่นปฏิบัติตามบรรพบุรุษพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา เชื่อกฎแห่งกรรม เคารพผู้อาวุโส มีชีวิตความเป็นอยู่ด้วยธรรมชาติ ยิ่งพัฒนาเศรษฐกิจมากขึ้นเท่าไร ความเจริญของวัตถุมีมากเท่าไร แต่ถ้าสภาพจิตใจของมนุษย์ยังเสื่อมลงอยู่อย่างนี้ไม่ได้ทำให้สังคมไทยของเราพัฒนาไปในทางที่ดีได้ ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมจึงเจริญเติบโตอยู่บนพื้นฐานความอ่อนแอทางจิตใจของคนไทยผู้บริโภค หากสังคมไทยยังเป็นอยู่เช่นนี้ต่อไป ปัญหาสังคมอื่นก็จะตามมาอีก เกิดการเอารัดเอาเปรียบกันในสังคม 4) การขาดวิจาร์ณญาณ วิจาร์ณญาณ หมายถึงปัญญาที่สามารถรู้หรือให้เหตุผลที่ถูกต้อง ปัญญาสามารถในการพิจารณาจัดแจง วางแผน สืบสวน แสวงหา ไตร่ตรองเหตุผล เรียกว่า “วิจาร์ณปัญญา” ก็มี วิจาร์ณญาณ เป็นเครื่องมือในการสังเกต คิดค้น และตัดสินใจวินิจฉัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นเครื่องมือของ โยนิโสมนสิการ มีลักษณะเพินหา ไตร่ตรองข้อเท็จจริงด้วยเหตุผลรอบคอบและรอบด้าน

ทำให้ผู้คิดไม่ตัดสินใจโดยรีบด่วนจนเกิดความผิดพลาด เป็นเหตุให้การสรุปผลหรือตัดสินใจเรื่องนั้น ๆ ถูกต้อง ถ่องแท้ หรือผิดพลาดน้อยที่สุด

ดังนั้น เพื่อการจัดจุดอ่อนและอุปสรรค จำเป็นต้องใช้หลักพุทธปรัชญาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาแก้ไข เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชนต่อไป ส่วนจะนำหลักปรัชญาใดมาประยุกต์ใช้ จักได้นำเสนอต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภูมิสังคมของชุมชน ของอำเภอนาหวี ในจังหวัดสงขลา
2. เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธปรัชญาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะเครื่องมือวิจัยในการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง
3. เพื่อนำหลักพุทธปรัชญาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ในพื้นที่อำเภอนาหวีจังหวัดสงขลา
4. เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และรูปแบบการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมให้กับชุมชนอื่น ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แบบของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก เนื่องจากการวิจัยเชิงปรัชญา เป็นการวิจัยแนวคิด และการนำปรัชญามาใช้กับงานวิจัย เป็นการถกประเด็นปัญหาและแสวงหาทางออกจากปัญหา

2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธปรัชญา ปรัชญาบริสุทธิ์ ปรัชญากระบวนการทัศน์ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีปฏิบัติของชุมชน ตลอดจนข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

1. จัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ และจัดระบบความคิดในการศึกษาประเด็นต่าง ๆ ทั้งปรัชญา ศาสนา สังคม การศึกษา วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และชุมชน
2. นำข้อมูลที่ได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์
3. จัดทำดุษฎีนิพนธ์ที่ละบท ส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจและแก้ไขให้สมบูรณ์จนครบทุกบท แล้วยื่นเรื่องขอสอบป้องกันดุษฎีนิพนธ์
4. เมื่อสอบผ่านแล้วจึงส่งต้นฉบับให้คณะปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นตรวจรูปแบบและจัดทำรูปเล่มต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภูมิสังคมของอำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจุบัน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา แบ่งการปกครองเป็น 10 ตำบล 92 หมู่บ้าน (ข้อมูลท้องถิ่น ณ วันที่ 31 ก.ค. 2555) เมื่อวิเคราะห์ความหนาแน่นของชุมชน นับได้ว่ามีชุมชนหนาแน่น มีประชากรทั้งสิ้น 65,721 คน 19,174 ครัวเรือน มีเทศบาลตำบล 2 แห่ง คือเทศบาลตำบลนาหวี และเทศบาลตำบลนาหวีนอก อบต. 9 แห่งเมื่อวิเคราะห์ส่วนราชการ/หน่วยงานของรัฐ ปรากฏว่ามีหน่วยราชการจำนวนมาก และมีบางหน่วยงานที่อำเภออื่น ๆ ในประเทศไม่มี เช่น สำนักงานการศึกษาเอกชน สำนักงานคุมความประพฤติ จังหวัดสงขลา สาขานาหวี สำนักงานบังคับคดีจังหวัดสงขลา สาขานาหวี สำนักงานอัยการ จังหวัดนาหวี ศาลจังหวัดนาหวี สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองบ้านประกอบ สำนักงานขนส่งจังหวัดสงขลา สาขานาหวีสำนักงานด้านศุลกากรบ้านประกอบ

2. ผลการวิเคราะห์หลักพุทธปรัชญาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะเครื่องมือวิจัยในการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พบว่า หลักพุทธปรัชญาที่เหมาะสมที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วยหลักพุทธอภิปรัชญาที่ยอมรับความมีอยู่จริง

ทั้งสิ่งที่เป็นนามธรรม คือความคิดความขัดแย้งของบุคคลที่สังกัดอยู่ในกลุ่มชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม แม้แต่โรงเรียนก็มีทั้งกลุ่มโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนปอเนาะและกลุ่มโรงเรียนพุทธอันเป็นรูปธรรม อันนี้หลักพุทธอภิปรายเชิงกระบวนทัศน์ เมื่อนำมาปรับใช้จะทำให้เราเข้าใจว่าทำไม กลุ่มบุคคลจึงยึดถือหลักความเป็นจริงที่แตกต่างกัน อะไรเป็นสาเหตุ เช่น ทำไมชาวมุสลิมนับถือพระอัลเลาะห์เจ้าว่าเป็นความเป็นจริงสูงสุด ทำไมชาวมุสลิมนับถืออะมีนฮัมมัดเป็นพระศาสดา ทำไมพวกเขานับถือพระเจ้าองค์เดียว เรื่องเหล่านี้หากมีความเข้าใจถึงที่มาที่ไปแล้ว ก็มิใช่เป็นสิ่งที่ผิดแต่ประการใด แต่ที่เป็นปัญหาเพราะไม่เข้าใจกระบวนทัศน์ของพวกเขา และชาวมุสลิมและชาวพุทธเองก็ยึดมั่นยึดติดในกระบวนทัศน์ของตนเองเพราะไม่เข้าใจหลักในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งปัจจุบันเรากำลังอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรม (Plural culture society) สังคมที่มีความหลากหลาย สังคมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (complexity)

2.1 หลักพุทธญาณวิทยา เป็นหลักความรู้เพื่อนำคนให้เข้าถึงความเป็นจริงของชีวิตและสังคม พุทธปรัชญายอมรับความรู้เชิงประจักษ์ด้วยตนเองและหลักเหตุผล นั่นคือสอนให้คนใช้สติปัญญา พิจารณาใคร่ครวญจนหมดความสงสัย เกิดปัญญาที่แท้จริง เพราะพุทธปรัชญาสอนให้ใช้ปัญญาในการเชื่อ ไม่ให้รีบด่วนสรุปเมื่อยังไม่ไตร่ตรองให้รอบด้านตามหลักของโยนิโสมนสิการ ผู้วิจัยใช้พุทธญาณวิทยาเน้นกระบวนกรคิดเพื่อให้เกิดความรู้ เมื่อคนมีวิธีคิดที่ดีแล้ว จะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและสังคมให้มีความเข้มแข็งได้

2.2 หลักพุทธจริยศาสตร์เป็นหลักควบคุมพฤติกรรม เป็นหลักตัดสินการกระทำอะไรถูก อะไรผิด สิ่งใดควรกระทำ สิ่งควรเว้นการกระทำ เพื่อจรรโลงสังคม สังคมที่ขาดจริยธรรมเป็นสังคมที่ไม่น่าอยู่ ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ต้องยอมรับว่าทุกวันนี้ประชาชนเป็นอยู่แบบหวาดผวา กลัวอันตราย

ที่จะเกิดขึ้นกับตนเองกับคนในครอบครัว แต่ถ้าหากคนในสังคมคำนึงถึงความถูกต้อง คำนึงถึงศีลธรรม ไม่กระทำการที่ขัดต่อหลักจริยธรรม ละอายและเกรงกลัวต่อบาป การประหัตประหารกัน การทำร้ายกัน จะไม่เกิดขึ้น การแก้ปัญหาเรื่องนี้จำต้องอาศัยพุทธจริยศาสตร์ในการสร้างสำนึกให้เกิดขึ้นในหมู่มชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

3. ผลการนำหลักพุทธปรัชญาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ในพื้นที่อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา พบว่าหลักพละ 4 ประการ คือ ปัญญาพละ วิริยพละ อดนวิชชพละ และสังคหพละ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคมและป้องกันความขัดแย้งระหว่างกัน โดยการพัฒนาองค์ความรู้ให้ชุมชนมีสติปัญญา รู้เท่าทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ตกเป็นทาสในการโฆษณาชวนเชื่อให้จึงเกลียดจงชัง หรือให้ศรัทธากลุ่มหลง ในการทำร้ายคนไทยด้วยกัน พัฒนาการประกอบอาชีพที่สุจริตเป็นอาชีพที่ไม่มีโทษ เป็นอาชีพที่สนับสนุนคุณธรรมจริยธรรมในสังคม สร้างสังคมให้สงบสุข ไม่มีการเบียดเบียนกันและกัน ไม่แย่งชิงผลประโยชน์ระหว่างกัน ประชาชนต้องหยุดไปข้องแวะกับความไม่ถูกต้อง สิ่งผิดกฎหมายต้องขจัดออกไปจากสังคม ประชาชนต้องพร้อมใจกันไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ไม่กระทำการที่เป็นโทษต่อบ้านเมือง เช่น การทุจริต การทำลายสิ่งแวดล้อมเมื่อมีคนเข้าใจอย่างนี้ ทำให้เข้าถึงประชาชนเหล่านั้น และสามารถไปอยู่ร่วมไปพัฒนาความเจริญ ไปสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้น ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานแนวทางไว้ว่าเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ซึ่งเป็นแนวที่รัฐบาลและหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ พยายามนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในปัจจุบัน

4. องค์ความรู้ใหม่และการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง พบว่าในการนำหลักพุทธปรัชญามาใช้ในการวิจัย จำเป็นต้องใช้ทั้งพุทธปรัชญาบริสุทธิ์ อันประกอบด้วยพุทธอภิปราย พุทธญาณวิทยา และพุทธจริยศาสตร์

หลักพละทั้ง 4 ประการและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถแสดงให้เห็น ดังนี้ 1) ปัญหาของชุมชน คือ การขาดความไว้วางใจกัน ต้องทำให้ชุมชนยอมรับ ความเป็นจริงทั้งในเรื่องของประวัติศาสตร์ ความมีอยู่จริง ของแนวคิดและความเชื่อที่แตกต่าง โดยใช้หลัก อภิปรัชญาหรือทฤษฎีความเป็นจริง สาเหตุของความ ไม่ไว้วางใจต่อกัน ผู้วิจัยพบว่าน่าจะมาจากสาเหตุต่อไปนี้ (1) ความยึดติดประวัติศาสตร์ (2) ความไม่รู้ประวัติศาสตร์ (3) ความไม่ตระหนักข้อเท็จจริงปัจจุบัน (4) ความหวาดระแวงต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ (5) ความอยุติธรรม ที่พวกเขาได้รับจากสิ่งที่พวกเขาประสบ 2) การสร้าง ค่านิยมที่ผิด ต้องให้ประชาชนปฏิบัติตนในทางที่ถูก โดยปฏิบัติตามค่านิยมพุทธจริยศาสตร์และตามหลักอริยสัจ 4 การกระทำสิ่งที่มีโทษเกิดขึ้นมากในสังคมปัจจุบันเพราะ ความหลงผิดเห็นผิดเป็นชอบ ทำให้ประชาชนลุ่มหลง อยู่กับสิ่งที่ไม่เป็นแก่นสาร หลงอยู่กับสิ่งมอมเมา สิ่งเสพติดที่มีอยู่มากมายในสังคมที่มาในหลากหลาย รูปแบบทั้งสุรา นารี ภาษี กีฬา และการพนันในรูปแบบ ต่าง ๆ หากประชาชนขาดสติลุ่มหลงอยู่กับสิ่งเหล่านี้ ตกเป็นทาสของสิ่งเหล่านี้ ความหายนะก็ตามมา 3) ปัญหา การขาดวิจารณญาณ วิจารณญาณคือปัญญาไตร่ตรอง สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น นำมาพิจารณาข้อดี ข้อเสีย พิจารณา คุณ โทษ ประโยชน์ เมื่อทราบว่าจะไรดี มีประโยชน์ จึงค่อยลงมือปฏิบัติ กำจัดสิ่งที่เป็นโทษ เพิ่มพูนสิ่งที่ เป็นประโยชน์

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาภูมิสังคมของอำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจุบัน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา แบ่งการปกครองเป็น 10 ตำบล 92 หมู่บ้าน (ข้อมูล ท้องถิ่น ณ วันที่ 31 ก.ค. 2555) เมื่อวิเคราะห์ความหนาแน่นของชุมชน นับได้ว่ามีชุมชนหนาแน่น มีประชากรทั้งสิ้น 65,721 คน 19,174 ครัวเรือน มีเทศบาลตำบล 2 แห่ง คือเทศบาลตำบลนาหวี และเทศบาลตำบลนาหวีนอก อบต. 9 แห่งเมื่อวิเคราะห์ส่วนราชการ/หน่วยงาน

ของรัฐ ปรากฏว่ามีหน่วยราชการจำนวนมาก และมีบางหน่วยงานที่อำเภออื่น ๆ ในประเทศไม่มี สอดคล้องกับบรรพต วีระสัย (2520: 378) กล่าวว่าโครงสร้างของสังคมชนบทนั้นประกอบด้วย 1) ประชากร 2) การตั้งถิ่นฐาน 3) ระบบค่านิยม 4) สถาบันครอบครัว 5) สถาบันทางการศึกษา 6) สถาบันทางศาสนา 7) สถาบันทางเศรษฐกิจ 8) สถาบันทางการเมือง 9) สถาบันทางอนามัย 10) กลุ่มและองค์กรต่าง ๆ เป็นต้น

2. ผลการวิเคราะห์หลักพุทธปรัชญาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะเครื่องมือวิจัย ในการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พบว่า หลักพุทธปรัชญาที่เหมาะสมที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วยหลักพุทธอภิปรัชญาที่ยอมรับความมีอยู่จริงทั้งสิ่งที่เป็นนามธรรม คือความคิดความขัดแย้งของบุคคล ที่สังกัดอยู่ในกลุ่มชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม แม้แต่โรงเรียนก็มีทั้งกลุ่มโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนปอเนาะ และกลุ่มโรงเรียนพุทธอันเป็นรูปธรรม อนึ่ง หลักพุทธอภิปรัชญาเชิงกระบวนทัศน์ เมื่อนำมาปรับใช้ จะทำให้เราเข้าใจว่าทำไม กลุ่มบุคคลจึงยึดถือหลักความเป็นจริงที่แตกต่างกัน อะไรเป็นสาเหตุ เช่น ทำไมชาวมุสลิมนับถือพระอัลเลาะห์เจ้าว่าเป็นความเป็นจริงสูงสุด ทำไมชาวมุสลิมนับถืออะบี มุฮัมหมัด เป็นพระศาสดา ทำไมพวกเขา นับถือพระเจ้าองค์เดียว เรื่องเหล่านี้ หากมีความเข้าใจถึงที่มาที่ไปแล้ว ก็มีใช้เป็นสิ่งที่ผิดแต่ประการใด แต่ที่เป็นปัญหาเพราะไม่เข้าใจกระบวนทัศน์ของพวกเขา และชาวมุสลิมและชาวพุทธเองก็ยึดมั่นยึดติดในกระบวนทัศน์ของตนเองเพราะไม่เข้าใจหลักในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งปัจจุบันเรากำลังอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรม สังคมที่มีความหลากหลาย สังคมที่มีความซับซ้อนมากขึ้นสอดคล้องกับบรรยวส์ต์ ผางคำ และนฤมล ดวงแสง (2553: 85) ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ สถาบันครอบครัวและชุมชนตามนโยบายการป้องกันปัญหาสารเสพติดของจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า 1) หลักพุทธญาณวิทยา เป็นหลักความรู้เพื่อนำคน

ให้เข้าถึงความเป็นจริงของชีวิตและสังคม พุทธปรัชญา ยอมรับความรู้ซึ่งประจักษ์ด้วยตนเองและหลักเหตุผล นั่นคือสอนให้คนใช้สติปัญญา พิจารณาใคร่ครวญ จนหมดความสงสัย เกิดปัญญาที่แท้จริง เพราะพุทธปรัชญา สอนให้ใช้ปัญญาในการเชื่อ ไม่ให้รับด่วนสรุปเมื่อยังไม่ไตร่ตรองให้รอบด้านตามหลักของโยนิโสมนสิการ ผู้วิจัยใช้พุทธญาณวิทยาเน้นกระบวนการคิดเพื่อให้เกิดความรู้ เมื่อคนมีวิธีคิดที่ดีแล้ว จะนำไปสู่การพัฒนา ชุมชนและสังคมให้มีความเข้มแข็งได้ 2) หลักพุทธ จริยศาสตร์ เป็นหลักควบคุมพฤติกรรม เป็นหลักตัดสิน การกระทำอะไรถูก อะไรผิด สิ่งใดควรกระทำ สิ่งควรเว้น การกระทำ เพื่อจรรโลงสังคม สังคมที่ขาดจริยธรรม เป็นสังคมที่ไม่น่าอยู่ ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สิน ต้องยอมรับว่าทุกวันนี้ประชาชนเป็นอยู่แบบ หวาดผวา กลัวอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตนเองกับคนใน ครอบครัว แต่ถ้าหากคนในสังคมคำนึงถึงความถูกต้อง คำนึงถึงศีลธรรม ไม่กระทำการสิ่งที่ขัดต่อหลักจริยธรรม ละอายและเกรงกลัวต่อบาป การประหัตประหารกัน การทำร้ายกัน จะไม่เกิดขึ้น การแก้ปัญหาเรื่องนี้จำต้อง อาศัยพุทธจริยศาสตร์ในการสร้างสำนึกให้เกิดขึ้นใน หมู่ชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

3. ผลการนำหลักพุทธปรัชญาและปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ในพื้นที่อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา พบว่า หลักพละ 4 ประการ คือ ปัญญาพละ วิริยพละ อดทนพละ และ สังคหพละ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความ เหมาะสมในการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคมและ ป้องกันความขัดแย้งระหว่างกัน โดยการพัฒนาองค์ความรู้ ให้ชุมชนมีสติปัญญา รู้เท่าทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้น ไม่ตกเป็นทาสในการโฆษณาชวนเชื่อให้จงเกลียด จงชัง หรือให้ศรัทธากลุ่มหลงในการทำร้ายคนไทยด้วยกัน สอดคล้องกับประเวศ วะสี (2540: 15) กล่าวว่า พัฒนาการประกอบอาชีพที่สุจริตเป็นอาชีพที่ไม่มีโทษ เป็นอาชีพที่สนับสนุนคุณธรรมจริยธรรมในสังคม สร้างสังคมให้สงบสุข ไม่มีการเบียดเบียนกันและกัน

ไม่แย่งชิงผลประโยชน์ระหว่างกัน ประชาชนต้องหยุด ไปข้องแวะกับความไม่ถูกต้อง สิ่งผิดกฎหมายต้องขจัด ออกไปจากสังคม ประชาชนต้องพร้อมใจกันไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ไม่กระทำการที่เป็นโทษต่อบ้านเมือง เช่น การทุจริต การทำลายสิ่งแวดล้อมเมื่อมีคนเข้าใจอย่างนี้ ทำให้เข้าถึงประชาชนเหล่านั้น และสามารถไปอยู่ร่วม ไปพัฒนาความเจริญ ไปสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้น ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทาน แนวทางไว้ว่า เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ซึ่งเป็นแนวที่รัฐบาล และหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ พยายามนำไปใช้ในการ แก้ปัญหาในปัจจุบัน

4. องค์ความรู้ใหม่และการเสริมสร้างชุมชน เข้มแข็ง พบว่าในการนำหลักพุทธปรัชญามาใช้ในการ วิจัย จำเป็นต้องใช้ทั้งพุทธปรัชญาบริสุทธิ์ อันประกอบด้วย พุทธอภิปรัชญา พุทธญาณวิทยา และพุทธจริยศาสตร์ หลักพละทั้ง 4 ประการและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

4.1 ปัญหาของชุมชน คือการขาดความ ไว้วางใจกัน ต้องทำให้ชุมชนยอมรับความเป็นจริง ทั้งในเรื่องของประวัติศาสตร์ ความมีอยู่จริงของแนวคิด และความเชื่อที่แตกต่างโดยใช้หลักอภิปรัชญาหรือ ทฤษฎีความเป็นจริง สาเหตุของความไม่ไว้วางใจต่อกัน ผู้วิจัยพบว่าน่าจะมาจากสาเหตุต่อไปนี้ 1) ความยึดติด ประวัติศาสตร์ 2) ความไม่รู้ประวัติศาสตร์ 3) ความไม่ ตระหนักข้อเท็จจริงปัจจุบัน 4) ความหวาดระแวงต่อ เจ้าหน้าที่ของรัฐ 5) ความอยุติธรรมที่พวกเขาได้รับ จากสิ่งที่พวกเขาประสบ ชุมชนอำเภอ นาทวีมีความ ไว้วางใจกันสูง ความรุนแรงจึงเกิดขึ้นน้อย เนื่องจาก ชุมชนไม่ยึดติดประวัติศาสตร์ รู้เท่าทันประวัติศาสตร์ รู้ว่าประวัติศาสตร์มีไว้เพื่อการเรียนรู้ มิใช่มีไว้เพื่อ ตอกย้ำความเจ็บปวด ชุมชนตระหนักในข้อเท็จจริง ปัจจุบัน ประการสำคัญยิ่ง พวกเขาได้รับความยุติธรรม จากภาครัฐ ความไว้วางใจจึงเกิดขึ้นสอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (2550: 238) กล่าวว่า การขาด ที่พึ่งทางใจ ความเป็นจริง คนที่มีศาสนาย่อมมีที่พึ่ง

คนที่ขาดที่พึ่ง แสดงว่าเป็นคนไม่มีศาสนาเป็นหลัก ยึดเหนี่ยว จำเป็นต้องอาศัยพุทธจริยศาสตร์และให้หันมาพึ่งความเพียรพยายามของตนตามหลักวิริยพละ โดยอาศัยความเพียรทั้งทางกายและความเพียรทางใจ นั่นคือ การทำตนให้เป็นที่พึ่ง การพึ่งตนเอง คือการพึ่งกรรม คือการพึ่งหลักธรรมคำสอนทางศาสนานาถกรรมธรรม 10 ประการ คือ สีล ความประพฤติดีงาม พาหุสัจจ ความเป็นผู้ได้ศึกษาเล่าเรียนมาก กลฺยาณมิตตตา ความมีกัลยาณมิตร โสวจุสสตา ความเป็นผู้ว่าง่าย สอนง่าย กิรกรณียะสุ ความเอาใจใส่ช่วยชวนช่วยในกิจ น้อยใหญ่รุ่มร่ามตามตา ความเป็นผู้ใคร่ คือรักธรรม วิริยารมก ความขยันหมั่นเพียรสนทนุญาติ ความสันโดษ คือ ยินดี สติ ความมีสติ รู้จักกำหนดจดจำ เพราะปัญญา ความมีปัญญายังรู้เหตุผล

4.2 การสร้างค่านิยมที่ผิด และปัญหา การขาดวิจารณญาณ ต้องให้ประชาชนปฏิบัติตนในทางที่ถูกโดยปฏิบัติอาศัยพุทธจริยศาสตร์และตามหลักอนวัชชพละ การกระทำสิ่งที่มีโทษเกิดขึ้นมากในสังคมปัจจุบันเพราะความหลงผิดเห็นผิดเป็นชอบ ทำให้ประชาชนลุ่มหลงอยู่กับสิ่งที่ไม่เป็นแก่นสาร หลงอยู่กับสิ่งจอมปลอมสิ่งเสพติดที่มีอยู่มางายในสังคมที่มาในหลากหลายรูปแบบทั้งสุรา นารี ภาษี กีฬา และการพนันในรูปแบบต่าง ๆ หากประชาชนขาดสติลุ่มหลงอยู่กับสิ่งเหล่านี้ ตกเป็นทาสของสิ่งเหล่านี้ ความหายนะก็ตามมา แต่ชุมชนอำเภอนาหว้าได้ป้องกันตนเอง หันมากระทำการต่าง ๆ โดยการพึ่งตนเองในการรวมกลุ่มกันจัดทำจัดตั้งกลุ่ม กองทุนต่าง ๆ ขึ้นมา เช่น ตั้งกลุ่มสัจจออมทรัพย์ กลุ่มสวนยางพารา กลุ่มรับซื้อน้ำยางพารา กลุ่มสหกรณ์ การจัดตั้งกลุ่มหรือกองทุนขึ้นมา ทำให้ชุมชนยืนบนขาตนเองได้ ไม่ต้องพึ่งพากลุ่มทุนจากภายนอกชุมชนเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย สามารถมีค่ารักษาจากกองทุนที่ตั้งไว้ยามเวลาโรงเรียนเปิดเทอม ค่าเล่าเรียนก็มีให้ สิ้นค้าที่ผลิตขึ้นมาก็ขายได้ราคาเพราะมีสหกรณ์รับซื้อโดยตรงเมื่อประชาชนรวมพลังรวมใจกันทำงานรู้จักเก็บสะสม ไม่มีเวลาไปมั่วสุมกับสิ่งไร้สาระ ความเข้มแข็งในสังคม

ก็เกิดตามมา สุขภาพดี มีเงินใช้ ได้พัฒนาสังคมร่วมกัน สอดคล้องกับชาญณรงค์ นาเชียงใต้ (2554: 85) ได้ศึกษาการพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเองบ้านหนองตาไก่ ตำบลอากาศ อำเภอบางบาลอำนาจ จังหวัดสกลนคร พบว่า 1) การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้มี 5 ด้าน คือ ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านจิตใจและด้านสังคม 2) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การทอผ้ามัดหมี่ การทำเครื่องจักสาน การทำเครื่องดักจับปลา การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและรู้จักกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่เกิดประโยชน์ การรวมกลุ่มกันเพื่อนำภูมิปัญญาในด้านต่าง ๆ มาพัฒนาเพื่อให้เกิดรายได้ 3) หลักการบริหารจัดการของชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ มีผู้นำที่มีความเข้มแข็ง เสียสละ อดทน ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ยึดหลักคุณธรรม มีความยืดหยุ่น ปรับหลักการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าร่วมทำกิจกรรมในทุก ๆ ด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น และตรวจสอบการทำงานของชุมชน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในทางวิชาการ

การประยุกต์ใช้พุทธปรัชญาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างพลังชุมชนให้เข้มแข็งในอำเภอนาหว้า จังหวัดสงขลา จากผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาหลัก 3 ประการ จึงควรแก้ไขให้ตรงจุดโดยนำหลักพุทธปรัชญาปริยัติ อันประกอบด้วย พุทธอภิปรัชญา พุทธญาณวิทยา และพุทธจริยศาสตร์ หลักพละทั้ง 4 ประการ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้อย่างเหมาะสมดังนี้

1.1 ปัญหาของชุมชน คือการขาดความไว้วางใจกัน ต้องทำให้ชุมชนยอมรับความเป็นจริงทั้งในเรื่องของประวัติศาสตร์ ความมีอยู่จริงของแนวคิดและความเชื่อที่แตกต่างโดยใช้หลักอภิปรัชญาหรือทฤษฎีความเป็นจริง

1.2 การสร้างค่านิยมที่ผิด ต้องให้ประชาชน
ปฏิบัติตนในทางที่ถูกโดยปฏิบัติอาศัยพุทธจริยศาสตร์
และตามหลักอริยสัจสี่

1.3 ปัญหาการขาดวิจาร์ณญาณ
วิจาร์ณญาณคือปัญญาไตรตรองสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
นำมาพิจารณาข้อดี ข้อเสีย พิจารณาคุณโทษ ประโยชน์
เมื่อทราบว่าจะอะไรดี มีประโยชน์ จึงค่อยลงมือปฏิบัติ
กำจัดสิ่งที่เป็นโทษ เพิ่มพูนสิ่งที่เป็นประโยชน์ เมื่อสามารถ
แยกแยะได้แล้ว วิจาร์ณญาณก็เกิดขึ้นมา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมีการวิจัยต่อยอดในการ
ทำวิจัยต่อไปดังนี้

2.1 การพัฒนาสังคมโดยอาศัยหลัก
อริยทรัพย์ 7 ประการ

2.2 หลักสัมมาทิฐิกับการปกครองที่

แตกต่างกันทางวัฒนธรรม

2.3 หลักโยนิโสมนสิการกับการแก้ปัญหา
ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย

2.4 ความอ่อนแอของสังคมไทยในบริบท
ที่กำลังเปลี่ยนแปลง

2.5 พุทธปรัชญากับความคาดหวังของ
สังคมไทย

2.6 ปรัชญาหลังนวยุคกับการศึกษาของ
คณะสงฆ์ไทย

2.7 การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนบนฐานของ
สังคมหลังนวยุค

2.8 พัฒนาสังคมอย่างไรจึงจะไม่ทำลาย
ฐานรากของวัฒนธรรมไทย

2.9 วิเคราะห์สังคมไทยที่พึงประสงค์โดย
มองผ่านปรัชญาหลังนวยุค

บรรณานุกรม

- ชาญณรงค์ นาเซียงใต้. (2554). **การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเองของบ้านหนองตาไก่ ตำบลอากาศ อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร**. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ดนัย ไชยโยธา. (2543). **สังคม วัฒนธรรม และประเพณีไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิรนาม. (2557). **หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ**, (24 มกราคม 2557). [Accessed on August 10, 2014]. Available: from: <http://thairath.co.th/online.php?section=newsthairathonline&content>.
- บรรพต วีระลัย. (2520). **สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บรรยวสดี ผางคำ และ นฤมล ดวงแสง. (2553). **การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัวและชุมชนตามนโยบายการป้องกันปัญหาสารเสพติดของจังหวัดอุบลราชธานี**. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี.
- ประเวศ วะสี. (2540). **บทสัมภาษณ์ในประชาสังคม: ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย**, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- ประสิทธิ์ รัตนมณี และคณะ. (2550). **วัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส)**. สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2550). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2547). **“รูปแบบการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี: โดยการศึกษาเคราะห์กรณีลุ่มน้ำแม่ตาช้าง จ.เชียงใหม่”** พุทธศาสนดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปราณี เกษมสันต์. (หม่อมหลวง) (2550). **ความหมายของสังคมมนุษย์** [Accessed on July 8, 2014]. Available: from: http://krupranee.blogspot.com/2007/05/3_28.html.
- สมภาร พรหมทา. (2549). **พุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. (2556). **การดำเนินงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ประเทศของกระทรวงวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ.